

Öt év értékelése

MHSZ-vezetők tanácskozása

Jelentős eseményre utaztak a Magyar Honvédelmi Szövetség aktivistái, főfoglalkozású vezetői. Az elmúlt öt év tapasztalataival gazdagodva teszik mérlegre eredményeiket, és határozzák meg további feladataikat — ma tartják meg Budapestén az MHSZ-vezetők V. országos tanácskozását. Az előkészületekről kérdeztük Palolai Jenőt, az MHSZ Csongrád megyei elnökségének vezetőjét.

— Ez év tavasza óta készülünk. Klubjaink, városi szervezetek, megyénk aktivistái értékelték az elmúlt évek munkáját. Az ott elhangzottak alapján alakítottuk ki közös álláspontunkat. A tanácskozások célja elsősorban az 1981 óta eltelt időszak tapasztalatainak összegzése volt, mely a következő évek feladatait is meghatározza. Munkatervünk hűen tükrözi pártunk politikáját. Így a fő figyelmet az ifjúságra, az MHSZ-klubokra irányítjuk. Fontos lesz a családok körében végzendő hazafias és honvédelmi nevelés erősítése.

— Az MHSZ munkáját milyen szervezetek támogatják, kik segítik e fontos célok megvalósítását?

— Együttműködési szerződéseink, konkrét feladat- és munkaterveink biztosítják a folyamatosságot, és a sikert.

Az ifjúsági szövetség, a szakszervezetek, a tanácsok, a népfreget, üzemek, iskolák fő segítők. A felsorolás is hosszú, így tehát érthető, hogy tömegbefolyásuk fejlődött. Hétezerrel tizenötezerre növekedett tagságunk létszáma, s az érdeklődők ma már több mint 200 klub közül választhatnak.

— Fontos feladatot látnak el a katonai pályára való irányításban, a modellezés, az autóvezetés, a bűnárkadás, a repülés megszerettesében. Sok fiatal az MHSZ szakirányú klubjaikban választ munkájuk alapján választ pályát, hivatást.

— Valóban, így van, és ennek mi örülünk legjobban.

Nem dicsekvés, de repülőklubunk munkájának nagy eredménye, hogy évek óta megyénkből kerülnek be legtöbben a repülőtszti iskolára. Autóklubunkban évente több száz fiatal tanulja meg a különböző típusú gépkocsik vezetésének tudományát, — hogy csak a legfontosabbakat említsem.

Úgy érzem, hogy a 21 fős küldöttségünk méltóképpen képviseli majd megyénk tizenötezer fős tagságát, és bízom abban is, hogy az ott elhangzottakat, tapasztalataikat itthon majd a gyakorlatban helyesen és jól alkalmazzuk az elkövetkező években.

Cz. J.

Jogsegélyszerződés

Markója Imre magyar és Necat Eldem török igazságügy-miniszter — aki delegáció élén hivatalos átogatáson tartózkodik hazánkban — tárgyalásainak befejeztével pénteken magyar-török jogsegélyszerződést írt alá a büntetőügyekben hozott határozatok kölcsönös végrehajtásáról.

A jogsegélyszerződés aláírásánál jelen volt Asaf In-

han, a Török Köztársaság budapesti nagykövete.

Necat Eldem a nap folyamán látogatást tett Szilbereky Jenőnél, a Legfelsőbb Bíróság elnökénél és Szijárdi Károly legfőbb ügyészénél.

A török igazságügy-minisztert fogadta Czinege Lajos, a Minisztertanács elnökhelyettese. (MTI)

Ami a sajtóforumból kimaradt...

Az augusztus 20-án, Ópusztaszeren rendezett sajtóforum hallgatósága kérdéseinek túlnyomó többségére választ kapott a jelenlevőktől. Néhány kérdésre azonban, időhiány miatt, nem kerülhetett sor. Az alábbiakban ezekre válaszolunk:

Kérdés: Milyenek a gyakorlati tapasztalatok az új vállalatvezetési formák alkalmazásáról?

Válasz: Az új vállalatirányítási formák kialakítása 1985-ben kezdődött. Napjainkra ez a folyamat jórészt befejezettnek tekinthető. A választott vezetőségek, illetve a vállalati tanácsok fokozatosan megtalálják helyüket a gazdaságirányítás rendszerében. „Megtanulják” miként kell élniük jogszabályokkal, milyen kérdésekkel szükséges foglalkozniuk, hol van tevékenységük határa. A legtöbb helyen nagy gondot fordítottak már a küldöttek képzésére, továbbképzésére, azoknak a gyakorlati kérdéseknek tisztázására, amelyekkel nap, mint nap szembetalálják magukat a választott vezetőségek vagy vállalati tanácsok.

Ma már elmondható, hogy a vállalatirányítással megbízott testületek a legfontosabb, a gazdálkodó egység jövőjét meghatározó kérdésekkel foglalkoznak. Ervényszerű tehát az az előzetes elképzelés, hogy e testületek az úgynevezett stratégiai célok meghatározására fordítsák fő figyelmüket.

Kérdés: Várható-e a megye területén dolgozó iparvállalatok, illetve szövetkezetek körében is szanalási eljárás?

Válasz: A veszteséggel gazdálkodó termelőegységek szanalását sok vonatkozásban új alapokra helyezte az Elnöki Tanács közelmúltban hozott törvényerejű rendelete. Ebből kiderül az is, hogy mely vállalatok, illetve szövetkezetek szanalását kell az új elvek alapján

végrehajtani. Csongrád megyét, illetően annyi máris biztosra mondható, hogy egyik-másik építőszervezetünk és termelőszövetkezetünk már az új eljárás alapján lesz kénytelen rendezni sorsát. A konkrét döntések azonban — bár a fél-éves merlegek már ismertek — még csak ezután születnek, meg, így gazdálkodó egységek nevét felsorolni még nem tudjuk.

Kérdés: Az utóbbi idők tervezettnél alacsonyabb gazdasági eredményei következtében növekedett-e hazánk adósságállománya?

Válasz: 1985-ben a nemzeti jövedelem a tervezettnél szerényebb mértékben növekedett. Ehhez hasonlóan a remélnél kisebb külkereskedelmi aktivumot is tudtunk realizálni. Ez a folyamat sajnos ebben az évben is folytatódott. Mindezek következtében nyilvánvalóan emelkedett hazánk dolláradóssága.

hetőségek, az áruellátás hiányossága, s annak „elődézése”, gyakran szűl vesztegetést, korrupciót, csuszópénz kikényszerítést.

A szabályozók változásainak hatására módosultak a termelők és a kereskedelem érdekelt-ségi viszonyai, különösen az új üzemeltetési formáknál. Sajnos, ezek többsége negatívan érezteti hatását az úgynevezett olcsó cikkek forgalmazásában. A gazdálkodó szervek nem szabályozták megfelelően az alapvető és az úgynevezett olcsó áruk körét, s azok árkialakítását. Így például a gyermekruházati cikkekét, a láb- belikét, a harisnyafélékét.

Az ellenőrző szervek munkájában a legtöbb bizonytalanság a tisztességtelen áruk megítélés körül bontakozott ki. A tapasztalatok szerint a boltvezetők gyakran mérlegelés nélkül, szubjektív megítélés alapján alakítják az árakat. Úgy tűnik, tehetik, mert nem kielégítő a vállalati belsőellenőrzés, és nem lépnek fel következetesen a szabályok megszegőivel szemben. Sajnos, az új vállalatirányítási fórumok működése sem javított a fogyasztói érdekvédelem helyzetén.

A fogyasztási szolgáltatások árszínvonala a kereskedelmi áráknál mérsékletesebben emelkedett, részben a fizetőképes kereslet mérséklésé miatt. Az ellenőrzések során a kereskedelmi felügyelőség dolgozói tisztességtelen áruk alkalmazását tapasztalták az építőiparban, például a gáزرeszelemek esetén. Intézkedtek, hogy a jogtalan bevételt visszatérítsék vevő kártalanítás formájában. A lakosságna az áruk aránytalanságát kifogásoló panaszai az utóbbi időben tovább szaporodtak.

A lakossági fogyasztási szolgáltatások területén a kisipar szerepének növekedése, az új

üzemelési formák megjelenése, a szolgáltató szervek decentralizációja nem eredményezett számottevő változást a minőségben. A szolgáltatást végzők többsége úgy tűnik, továbbra sem érdekelt kellően a megrendelőkkel való udvarias bánásmódban, a jóminőségű munkában, a gyors, határidőre történő szolgáltatásban. A panaszok túlnyomó többsége — részben a nem kielégítő anyag- és alkatrészellátás miatt — változatlanul a személygépkocsik, a háztartási gépek, a híradástechnikai eszközök javításával, az építőipari szolgáltatásokkal kapcsolatosak.

A kereskedelmi felügyelőség által szervezett ellenőrzések során többször kellett felelősségvonalást alkalmazni a fogyasztók kisebb-nagyobb megkárosításáért. Különösen szembetűnő az élelmiszer-kereskedelemben a hamis számlázás, mérés. S hasonló a helyzet a vendéglátásban, ahol gyakori az italok hamis mérése, az adagok megkurttítása, az árdrágítás. Az ellenőrzés természetesen nemcsak arra terjed ki, hogy ne csapják be a munkából hazatérő háziasszonyt, a bevásárlással megbízott gyermeket vagy a nyugdíjasokat forintokkal, fillérekkel. Az ellenőrk figyelik és jegyzikönyvezik azt is, ha piszkos az üzlet, ha délutánra rendszeresen elfogy-nak az alapvető élelmiszerek stb.

Nem üres és haszatlannal az erkölcsprédikáció, afféle moralizálás, ha türelmetlenül tesszük hozzá: szaporodnak azok, akik megkeresik a vásárlók életét. Ne ringassuk magunkat illúziókban, az Osztap Benderek Csongrád megyében is még sokáig megkísérlik kiharcolni a réseket, amelyek a nehezező gazdasági körülmények között számukra megmaradnak. De csak annyira használhatják ki, amennyire azt büntetlenül megengedjük számukra Sajnos, kereske-

Hiedelmek továbbélése

Valódi tények a nagy Tisza-szabályozásról

A Tisza-szabályozás Széchenyi István által kezdeményezett, Vásárhelyi Pál és mérnökársai által megtervezett munkálatait 1846-ban kezdték el, és hivatalosan 1908-ban jelentették készre. A 62 éves időszakból azonban nagyjából csak az 1852–1872 időszak tehető az igen intenzív munkák időszakának, mert a leglényegesebb átvágási és töltésepítési tevékenység ekkor történt. Mi volt a célja e munkálatoknak? Elsősorban az árvízmentesítés, másodsorban a vízi közlekedés biztonságára. Az első célt döntően a magas, erős és viszonylag szűk — az ősi árteret mintegy tizedére összeszorító — töltésrendszerrel érték el, amelyet kezdetben a földmunkák akkori nehézsége és az építés alacsony műszaki színvonala miatt nem sikerült elég magasra és elég erőse építeni, de később fokozatosan pótolták az összes hiányosságokat. A második célt az átvágások rendszere biztosította, amellyel a lefolyási viszonyokat sikerült megjavítani, sőt, a felső, lazább talajú folyószakaszokon a meder állékonyágát, is nagymértékben fokozhatták. Az árvizek időtartamának megrövidülése — az elterjedt nézetekkel ellentétben — nem elsősorban az átvágásoknak és a megnövelt vízszínesnek köszönhető, hanem a töltésrendszerrel radikálisan összeszorított lefolyási medernek. Nem kellett ugyanis arra várni, amíg a széles mezőre, országrésznyi területekre kiterült vizek visszafolydognak az anyamederbe. Az átvágásokkal nem ezt érték el, hiszen a Körös, Maros és főként a Duna torkolati vízszintjeit nem szállíthatták lejjebb, ezért az árvizek hosszát a Tiszában nem a lefolyási viszonyok, hanem a Duna, Maros vagy Körös visszaduzzasztásai, ezeknek időtartama határozza meg.

Sokan úgy tudják, hogy a Vásárhelyi Pál által elkészített hivatalos szabályozási terveket a császári udvar emberei az olasz Pietro Paleocapával felülvizsgáltatták, s azokat a magyar érdekek ellenére megváltoztatták, ami által a Tisza szabályozása csak úgy-ahogy, jól-rosszul sikerülhetett. Ez nem így volt. Paleocapát még Széchenyi kérte fel véleménynyilvánításra. Paleocapa véleménye valóban ellentétes volt Vásárhelyi koncepciójával, mert ő a szűk töltésközök

Kellemes meglepetés érte a vízügyi szolgálat munkálói. Több napilapunk a nem egészen ke-rek évfordulót is érde-mesnek tartotta arra, hogy népünk valóban történelmi tettéről, ha-zánk közel negyedének árvízmentesítését célzó múlt századbéli Tisza-szabályozásról megem-lékezzek. Megtisztelő, hogy a megemlékezés szakmánk körén kívül-ről indult, de engedtes-ék meg most már a szakembernek is, hogy néhány, már közhely-szamba menően újra terjesztett téves, bár jó-indulatú megállapítást helyreigazítson.

helyett széleseket javasolt, a sok átvágás helyett keveset. (102 helyett 21-et). De Paleocapa véleménye csak vélemény maradt. Koncepcióját nem tartották előnyösnek. Nem is volt előnyös, hiszen alig ismerte a Tiszát. Végül is Vásárhelyi tervei szerint ment végbe a Tisza-szabályozás. Ettől a tervtől egy-két esetben tértek el, olyan esetben, amikor az építés során vetődtek fel ellentétes körülmények, amelyeknek ismeretében Vásárhelyi Pál is változtatott volna tervein, ha még él. Mindenki ellenőrizheti a térkép: megvan mind a 102 Vásárhelyi-fele átvágás, sőt azóta vagy 10-zel több is van már, nem 21 épült ki. Még a sorszámozásuk is Vásárhelyitől való ma is. A töltések köze esetén sem tettek engedményt sehol sem Paleocapa megmondolásainak. Paleocapa egyébként az osztrák császári udvarnak sem volt híve; velencei szobrán ma is olvasható: őt az olaszok szabadságháborúik, egységstörévések hívének tekintik.

Hogy a Tisza-szabályozás legkeményebb munkái is két évtizeden, általános munkái hat évtizeden át tartottak? Ez az akkori műszaki fejlettség mellett — emberi földmunka, állati erővel való szállítás — nem is mehetett gyorsabban. Széchenyi is tudta, hogy ez nemzedékek munkája lesz. Vasút- vagy úthálózatunk sem épülhetett ki máról holnapra, s inkább az a csodálatos, hogy az elmúlt század második felében mennyi munkát elvégeztek országunkban, és viszonylag milyen hamar. Ebben a szemléletben a Tisza

menti munkák — az előfordult sok huzavona ellenére is — utólag igen tervszerűnek bizonyulnak. Az ország gazdaságának, a beruházásoknak akkor is volt teherbíró képessége, nemcsak ma, s ősünk sem télenkedtek a munkák lenyegét illetően, még ha a részletek kisebb problémáit ma zivises felnagytitjuk is, és csak ezeket szeretjük emlegetni gyakrabban...

Vannak hibái a Tisza-szabályozásnak? Helyileg itt-ott lehetnek. Az általános koncepció azonban időálló volt. Amit nem lehetett megtenni, azt a körülmények — a földrajzi vagy magassági, illetve talajadottságok miatt — nem lehetett megtenni. Ez tehát nem a tervezők vagy végrehajtók mulasztása. Iványi Bertalan (1879–1953) híres folyószabályozóknak szerint: „ha az árvizek magas-ságának megfelelő megfelelő gondoskodunk, magát a védekezést pedig jól megszervezzük és erélyesen végrehajtjuk, a veszély súlyossága és a védelem hatékonysága között fenntartható az egyensúly”.

Hogy az árvízmentesítés magával hozta a vízrendezést is, ez természetes, hiszen az ármentesített területek belvizet is el kellett vezetni. Meglett a módja az öntözésnek is. A Tisza menti öntözőművek a szabályozást követően rendre kiépültek. Megyénkben 25, szükség esetén akár 30 köbméter víz szolgáltatására is képesek fő-műveink másodpercenként! A mezőgazdaság azonban ennek csak a töredékét — a legjobb esetben negyedét-ötödét — képes fogadni. Ennek okai már nem a vízügyi szolgálat jó vagy rossz tevékenységében rejlenek, az öntözéses gazdálkodás elterjesztése alapvető közgazdasági, mezőgazdasági feltételeket kíván.

Becsüljük meg tehát Széchenyi nagy elgondolását, Vásárhelyi Pál hatalmas alkotását — ez népünk történelmének formálása, s mai nemzedék történelmi tudata szempontjából sem közömbös. De ha a mű műszaki kérdései is érdekelnek valakit, úgy ne az egykori közvélemény hiedelmeit újítsuk fel és éltessük tovább, hanem bizzunk a szakemberek ismereteiben és felvilágosításuk szakmai megalapozottságában!

Vágás István

Újdonságok

Növekedésserkentők gyártásával bővíti termékeinek választékát a Fűzfői Nitrokémia. A legnagyobb hazai növényvédőszer-gyár a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium Növényvédelmi és Agrokémiai Központjával fogott össze a mezőgazdasági termelés gazdaságosságát fokozó kémiai anyagok kikísérletezésére. Olyan új szerekről van szó, amelyek mozgósítják a növények tartalékait, mintegy biológiai katalizátorként segítik fejlődésüket. Az idén öt új dungságot próbáltak ki, igen jó eredménnyel. A tapasztalatok szerint a készítmények 15–20 százalékkal növelték a gabona hozamát, hasonló eredményt értek el a napraforgó-termesztésben és jelentős termésnövelést értek el a kiserleti kuckorlatlákon is.

Az új növekedésserkentő szerek gyártására a mezőgazdaság igényeinek megfelelően rendezkedik be a Nitrokémia.

Nagy Pál